

155/2018

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE ELINTARVIKE-
LAIKSI SEKÄ ERÄIDEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI**

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää 21.6.2018 päivätyllä kirjeellään lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä eräiden lakien muuttamiseksi. Lausuntoa on pyydetty 17.8.2018 mennessä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi elintarvikelaki, joka korvaisi voimassa olevan elintarvikelain (2/2006). Esityksessä on kyse kokonaisuudistuksesta, jolla uudistetaan myös ko. lain nojalla annettavat keskeiset alemman astiset säädökset.

Pirkanmaan liitto antaa seuraavan lausunnon:

VALVONNAN MAKSUJEN MUUTTAMINEN VUOSIMAKSUIKSI

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle esitetään maksullisuutta uudistettavaksi sekä elintarvike- että terveydensuojelulain osalta. Voimassa oleva suoriteperusteinen maksu muutettaisiin vuosimaksuksi. Uudella maksujärjestelmällä pyrittäisiin parantamaan maksujen kustannusvastaavuutta ja samalla kohdentamaan valvontaa riskiperusteisesti. Tavoitteena on, että maksullisuus kattaisi suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten ja ilmoitusten käsittelyn lisäksi myös muut valvontatoimet.

Perustelumuistiossa todetaan, että valvonnan voimavarojen turvaamiseksi ohjauksella on varmistettava, että maakunnan ympäristöterveydenhuoltoyksikön valvonnastaan perimät maksut voitaisiin käyttää yksikön toiminnan kehittämiseen, esimerkiksi lisähenkilöstön palkkaamiseen. Maksujen määrän arvioidaan myös lisääntyvän, mikä mahdollistaisi ympäristöterveydenhuollon toiminnan tehostamisen ja puuttuvien lisäresurssien hankkimisen valvontayksiköihin niin, että valvonta voitaisiin toteuttaa nykyistä kattavammin. Myös toimijoiden nykyistä tehokkaampi neuvonta ja ohjaus olisi tällöin mahdollista.

Toisaalla perustelumuistiota todetaan, että maakunnalla ei ole verotusoikeutta ja että vuosimaksuun perustuvaa valvontamaksua voidaan valtiosääntöoikeudellisesti pitää veroluonteisena maksuna siitä huolimatta, että kyse on viranomaisen kustannuksista, jotka on vakiintuneesti peritty valvonnan kohteelta.

Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä, että kaikesta ympäristöterveydenhuollon valvonnasta, niin suunnitelmallisesta kuin muustakin valvonnasta perittävät maksut voitaisiin tulevissa maakunnissa käyttää sellaisenaan ympäristöterveydenhuollon yksikön toiminnan kehittämiseen. Nykyisin ympäristöterveydenhuollon toiminnan tehokkuutta ja kustannuksia seurataan valvontayksiköissä mm. toteutuneiden tarkastusten määrällä ja kattavuudella, henkilötyövuotta kohden kertyvillä maksutuotoilla ja kustannuksilla sekä asukasta kohden muodostuvilla vuosikustannuksilla. Valvontatoiminnasta perittävät maksut ja niiden kertymä tehostavat maakunnan ympäristöterveydenhuollon toimintaa ja ovat tärkeä toiminnan kannustin. Li-

säksi maksukertymällä voidaan yksikössä seurata toiminnan tulosta ja arvioida sen tehokkuutta.

29 § ULKOPUOLISET ASIANTUNTIJAT

Pirkanmaan liitossa pidetään hyvänä, että virallista valvontaa tai muita virallisia tehtäviä varten tarvittavia tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä voidaan antaa ulkopuolisen asiantuntijan tehtäväksi. Tehokkaasti toteutuessaan ulkopuolisten asiantuntijoiden tekemä työ yhdenmukaistaa valvontaa koko valtakunnassa ja mahdollistaa projektiluontoiset useamman maakunnan kattavat valvontaprojektit. Valvontaviranomainen määritteli tällöin tapauskohtaisesti, mitä tehtäviä ulkopuolinen asiantuntija tekee.

Tehtävien siirtämisestä ulkopuoliselle asiantuntijalle säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston valvonta-asetuksessa 2017/625. Asetuksessa todetaan muun muassa, että "toimivaltaisen viranomaisen on annettava tunnusnumero kullekin toimeksiannon saaneelle elimelle ja nimettävä niiden hyväksymisestä ja valvonnasta vastaavat asiaankuuluvat viranomaiset". Lausunnolla olevassa luonnoksessa tätä tehtävää ei ole säädetty kansallisesti millekään viranomaiselle.

Pirkanmaan liitto esittää, että nimeämis-, hyväksymis- ja valvontatehtävä annettaisiin laissa Ruokavirastolle. Ruokavirasto valtakunnallisena virastona arvioisi kaikkien elintarvikelain mukaisten ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyyden tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti. Elintarvikelakiluonnoksessa virallisten sekä oma-valvontalaboratorioiden nimeäminen on annettu Ruokavirastolle, jolle myös ulkopuolisten valvonnan asiantuntijoiden nimeäminen sopisi hyvin. Elintarvikelaissa valvonnan asiantuntijoiden ja tutkimuslaboratorioiden nimeäminen olisi tällöin saman viranomaisen tehtävä.

Myös terveydensuojelulaki (49 §) mahdollistaa ulkopuolisten asiantuntijoiden käytön terveydensuojelun valvonnan apuna. Kun terveydensuojeluvalvonnassa tuli mahdolliseksi ulkopuolisen asiantuntijan käyttö, arvioi kunnallinen valvontayksikkö erikseen jokaisen asiantuntijan pätevyyden. Tämä arviointityö vei kunnalliselta valvontayksiköltä paljon aikaa ja asiantuntijan tuli arvioituttaa pätevyytensä kaikkien niiden valvontayksiköiden toimesta, jonka alueella asiantuntija työskenteli. Menettely oli työläs ja hidas, eivätkä valvontayksiköt aina tehneet asiantuntijoiden arvioiteja yhdenmukaisesti. Tämän vuoksi terveydensuojelulakia muutettiin siten, että terveydensuojelulain tarkoittaman ulkopuolisen asiantuntijan pätevyyden arvioi ja henkilön sertifioi sosiaali- ja terveysministeriön määräämä valtakunnallinen toimija. Nykyinen menettely kohtelee kaikkia asiantuntijaksi hakeutuvia yhdenvertaisesti. Sertifioiva laitos pitää myös luetteloa asiantuntijoista, jolloin valvontaviranomainen ja asiakas voivat hakea asiantuntijoita luettelosta. Myös elintarvikelain mukainen ulkopuolinen asiantuntija tulisi olla yhden viraston, Ruokaviraston nimeämä ja numeroima. Samalla Ruokavirastolle annettaisiin sertifioitujen/akkreditoitujen asiantuntijoiden luettelonpitovelvollisuus.

TERVEYDENSUOJELULAIN 7 § MUUTOS

Maakuntavalmistelussa tavoitteena on ollut, että lainsäädäntö ei ota kantaa siihen, miten maakunta järjestää tehtävänsä. Tavoitteena on ollut, että maakunta määritteli hallintosäännössään virkatehtäviin liittyvät toimivallat ja vastuut. Lainsäädännöllä ei enää pyrittäisi ohjamaan tai määrittelemään maakunnan toimivaltaista viranomaista.

Elintarvikelakiluonnoksessa asia on jo huomioitu. Pirkanmaan liitto huomauttaa, että vastaavaa muutosesitystä ei lausuttavana olevassa luonnoksessa terveydensuojelulain osalta ole. Esitämme, että terveydensuojelulaista poistettaisiin "maa-

3 (3)

kunnan terveydensuojeluviranomainen”, jolloin maakunta voisi hallintosäännös-
sään päättää hoitaako terveydensuojelulaissa säädettyjä tehtäviä maakunnassa
monijäseninen toimielin vai viranhaltija.

Petri Pikkuaho
Vs. maakuntajohtaja
PIRKANMAAN LIITTO